

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยได้มาโดยการคัดเลือกแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) จำนวน 26 คน กำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญคือ ผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ทางด้านการสอนจากกลุ่มวิชา 6 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาภาษา กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ วิชาคอมพิวเตอร์ และกลุ่มวิชาเลือก (รวมวิชาทางด้านสุขภาพ) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และตัวแทนจากเครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วยแบบสอบถามในรอบที่ 1 ที่เป็นคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานิสิตให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ สร้างเครื่องมือเป็นคำถามความคิดเห็นประมาณค่า 5 ระดับ นำคำตอบในรอบที่ 2 มาคำนวณหามัธยฐานเพื่อให้ได้ความเป็นเอกภาพของความคิดเห็นของกลุ่มและคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เพื่อให้ทราบความสอดคล้องกันของคำตอบ รอบที่ 3 นำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 มาแสดงค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ทุกข้อ จำนวน 123 ข้อ พร้อมทั้งแสดงคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกำกับไว้ด้วย และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้พิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนเองและความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ปรับความคิดเห็นของตนเองให้เข้ากับกลุ่ม หากผู้เชี่ยวชาญยืนยันความคิดเห็นเดิมผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เขียนเหตุผลประกอบในข้อนั้น ๆ ไว้ด้วย

ในการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อนั้น ผู้วิจัยกำหนดค่ามัธยฐานเป็นหลักในการพยากรณ์ และใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งแสดงความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อเป็นการเสริมในการพยากรณ์ พร้อมทั้งผู้วิจัยได้นำเอา

ข้อความของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันมาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่า

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้ นิสิต มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมาสอนตรงเวลา ผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องการตรงต่อเวลา การส่งงานภายในกำหนด และการสอนโดยให้นิสิตทำกิจกรรม เดี่ยว/ กลุ่ม ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับรายวิชา โดยกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสังคมเพื่อให้ นิสิต ได้ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม (Service Learning)

1.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้ นิสิต มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต และเสียสละ การสอนโดยการใช้กรณีศึกษา (Case Study) จากบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี และการส่งเสริมกิจกรรมนิสิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น การจัดกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม และพัฒนาชุมชน (Service Learning)

1.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้ นิสิต เคารพในระเบียบและกฎเกณฑ์ขององค์กรและสังคม ในระดับชาติ และนานาชาติ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัญหาจริง (Problem Based Learning) เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบที่พึงมีในสังคม และวิธีการที่จะทำให้กฎระเบียบดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล การสอนโดยการใช้กรณีศึกษา (Case Study) จากบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมนิสิตให้เคารพในระเบียบ และกฎเกณฑ์ขององค์กรและสังคม พร้อมทั้งยกย่องนิสิตที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และกฎเกณฑ์ของสังคม

2. ด้านความรู้

2.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้ นิสิต เข้าใจหลักการและทฤษฎีพื้นฐาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ ออกแบบกิจกรรมให้เป็นกระบวนการ สร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนแบบ Active Learning การสอนโดยโครงงานหรือโครงการ (Project Based Learning) เพื่อให้ นิสิต นำความรู้ที่ได้จากการทำโครงงานหรือ

โครงการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นิสิตนำไปปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้นิสิตศึกษาหาความรู้จากสถานการณ์จริงในสังคม

2.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต เข้าใจ สามารถวิเคราะห์หลักการของศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ และนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การสอนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) นำตัวอย่างมาเป็นโจทย์ในการเรียนรู้ให้นิสิตวิเคราะห์ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) หาตัวอย่างที่เป็น Best Practices นำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย แล้วอาจารย์ผู้สอนแสดงความคิดเห็น และการสอนโดยการฝึกปฏิบัติจริง (Practice) เปิดโอกาสให้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

2.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต เข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้ และงานวิจัยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของสังคมยุคปัจจุบัน ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การสอนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) ใช้สภาพปัญหาของสังคมปัจจุบันเป็นโจทย์วิจัย พร้อมทั้งช่วยกันออกแบบให้นิสิตศึกษาสภาพปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) ให้นิสิตเสนอแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยกรณีศึกษา และการมอบหมายงานให้นิสิตเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ที่เป็นเรื่องใหม่ ๆ และให้นิสิตหาข้อมูลความรู้มาเสริมเรื่องเล่า (Story Telling)

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ โดยใช้หลักการที่ได้เรียนมา ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในสถานการณ์จริงได้ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ จัดการเรียนการสอนโดยให้นิสิตได้ปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การฝึกให้นิสิตสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ที่มีประสบการณ์จริง แล้วนำผลจากการสัมภาษณ์พูดคุยมาแลกเปลี่ยนกันในห้องเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน และการสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) แล้วนำมาวิพากษ์ วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต สามารถแก้ปัญหาได้โดยนำหลักการต่าง ๆ มาอ้างอิงได้อย่างเหมาะสม ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) โดยให้นิสิตวิเคราะห์สภาพปัญหาจากกรณีศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ปัญหา การสอนโดยโครงงานหรือโครงการ (Project Based Learning) โดยมอบหมายงานกลุ่มและให้แลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม และการสอนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) โดยให้นิสิตฝึกคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา

3.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ สร้างประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทาย (Problem Based Learning) เพื่อนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง หรือต่อยอดความคิด ออกแบบกิจกรรมโดยให้นิสิตมีการค้นคว้า และทำงานด้วยตนเอง ผู้สอนกำกับติดตามผลการทำงาน และเปิดโอกาสให้นิสิตได้เสนอความคิด เสนอผลงานตนเองต่อส่วนรวม และการมอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นคว้าในประเด็นที่ผู้สอนกำหนด และให้นำเสนอภายใต้การค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมองค์กร ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อให้นิสิตทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ การมอบหมายงานกลุ่ม จัดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม โดยเน้นให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งงานกันทำ ช่วยกันคิดและแก้ไขปัญหา และส่งเสริมการเคารพสิทธิ และการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

4.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ กำหนดกติการะหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อยึดถือเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน เช่น การตรงต่อเวลา การส่งงานตามเวลาที่กำหนด โดยนิสิตเห็นชอบร่วมกัน การสอนโดยโครงงานหรือโครงการ (Project Based Learning) โดยมอบหมายกิจกรรมให้นิสิตทำ และให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการมอบหมายงานให้รับผิดชอบ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยผู้สอนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด และให้รายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ

4.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ ให้นิสิตทำงานกลุ่มโดยให้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน และให้มีการหมุนเวียนกันเป็นประธาน และสมาชิกกลุ่ม การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้สอน (Role Model) ทั้งบุคลิกภาพ การแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติตน เป็นกัลยาณมิตร และนำแบบอย่างที่ดีมาสอดแทรกในการเรียนการสอน ฝึกการพูด การนำเสนอหน้าชั้นเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก เพื่อการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น ให้กำลังใจเมื่อมีข้อบกพร่องและให้วิธีการแนะนำที่สุภาพอ่อนโยน

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

5.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีทักษะการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การให้นิสิตฝึกทักษะการสื่อสารทุกด้าน เช่น การฟัง

การพูด การอ่าน การเขียน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน เป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม การให้นิสิตเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิชาการต่าง ๆ ในเวทีวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ และการจำลองเวทีสนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยน และการโต้วาที พร้อมเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ข้อคิดเห็น

5.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอ ที่ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้นิสิตสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม การมอบหมายให้นิสิตจัดทำฐานข้อมูลอย่างง่ายเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน พร้อมทั้งนำเสนอเพื่อนในชั้นเรียน และการสอดแทรกการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เข้ามาในระบบการสอน และยกตัวอย่างการใช้ (ICT) ที่เหมาะสม

5.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีความรู้ทางคณิตศาสตร์และสถิติในการวิเคราะห์และนำเสนอ ที่ผู้เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกัน ได้แก่ การนำข้อมูลสถิติที่ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน ข่าวหนังสือพิมพ์มาเป็นกรณีตัวอย่าง (Case Study) ในการเรียนการสอนให้แก่นิสิต รวมถึงการอธิบายข้อมูลดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง การมอบหมายงานให้ทำ โดยมีการค้นคว้า และนำเสนอผลงานในชั้นเรียนซึ่งตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องใช้สถิติมาคำนวณ (แบบง่าย ๆ) และการตั้งคำถามที่มาจากปัญหาจริงในการใช้ชีวิตประจำวัน สังคม หรือบทความวิชาการ เพื่อให้นิสิตฝึกคิดหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ

อภิปรายผล

กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้มหาวิทยาลัยศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา มีดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิตมีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมาสอนตรงเวลา ผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องการตรงต่อเวลา การส่งงานภายในกำหนด และการสอนโดยให้นิสิตทำกิจกรรม เดี่ยว/กลุ่ม ที่หลากหลาย และเหมาะสมกับรายวิชา โดยกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมเพื่อให้นิสิตได้ทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม (Service Learning) ทั้งนี้ เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น บันดูรา (Bandura, 1963 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2553, หน้า 235-236) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ ผู้เรียนต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่าตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่คืออย่างไร และจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วย

บันดรา จึงสรุปว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตจึงเป็นกระบวนการทางการรู้คิดหรือพุทธิปัญญา ขั้นตอนการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบมี 2 ขั้น ขั้นที่ 1 ขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ ขั้นที่ 2 เรียกว่าขั้นการกระทำ (Performance) ซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ โดยมีกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตคือ

- 1) กระบวนการความใส่ใจ 2) กระบวนการจำ 3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวอย่าง และ 4) กระบวนการจูงใจ สอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 88) ที่กล่าวว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้นจะต้องมีแบบอย่างที่ดี มีการจัดกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน มีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุน ตลอดจนมีกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมและมีการเรียนรายวิชาหลัก ๆ ที่เป็นพื้นฐานอีกด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของอาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยอิงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนการสอนที่สำคัญคือ 1) การสวดมนต์นั่งสมาธิแบบใช้แสงสว่าง 2) การสอนโดยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน 3) การสร้างบรรยากาศที่ดีโดยครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี 4) การดึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ออกมาจากภายในตัวผู้เรียน (Educare) 5) การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ในรายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ 6) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) สอดคล้องกับผลการวิจัยของธนวัฒน์ สุวรรณจรัส (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตนักศึกษาไทยระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณธรรมในนิสิตไทย ระดับปริญญาบัณฑิต ตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนานิสิตนักศึกษา การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของมิทเชล (Mitchell, 2005) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมและความยุติธรรมในสังคม ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม สร้างความผูกพัน การเชื่อมโยงและการอุทิศเพื่อสังคม โดยการสร้างสำนึกที่ดีในสังคม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของราสช์ (Rasch, 2008) ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม และการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกในการบริการสังคมทุกคนมีพฤติกรรมเดียวกันคือ ช่วยเหลือสังคมอย่างเข้มแข็งพลังของการเชื่อมโยงการบริการสู่การเรียนรู้คือการมีชีวิตอยู่ในโลกของความจริง สร้างความเป็นผู้นำและเป็นพลเมืองดี

1.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้บัณฑิตมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น ได้แก่ ผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model)

มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต และเสียสละ การสอนโดยการใช้กรณีศึกษา (Case Study) จากบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี การส่งเสริมกิจกรรมนิตินิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม เช่น การจัดกิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม และพัฒนาชุมชน (Service Learning) ซึ่งซิคเกอร์ริง และไรเซอร์ (Chickering & Reisser, 1993 อ้างถึงใน วรลักษณ์ ชุมสาย ณ อยุธยา, 2548, หน้า 122-124) ได้ให้แนวทางในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านที่ 7 คือ การพัฒนาคุณธรรม (Developing Integrity) เป็นการพัฒนาด้านตนเองให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตน มีความเชื่อถือในตนเอง มีค่านิยมที่ดีต่อความเป็นมนุษย์และสามารถทำให้ค่านิยมของตนเองเหมาะสมกับพฤติกรรมของสังคม การพัฒนาคุณธรรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่มีลำดับซ้อนกันอยู่ คือ 1) ค่านิยมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์จะเปลี่ยนจากการทำตามความเชื่อต่าง ๆ โดยอัตโนมัติไปสู่การรักษาความสมดุลระหว่างความสนใจของตนเองกับความสนใจของเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ 2) ค่านิยมเกี่ยวกับบุคคล เป็นการยอมรับค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ อย่างมีสติ ในขณะที่เดียวกันก็เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และ 3) การพัฒนาความเหมาะสม หมายถึง การประสานระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับพฤติกรรมที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับทิสนา แคมมณี (2553 ก, หน้า 188) ที่เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม เกิดขึ้นได้ดีจากการเป็นแบบอย่างที่ดี การให้สังเกตตัวแบบที่ดี สอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 91) ที่ให้แนวทางการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยให้ฟังจากกรณีศึกษา รูปภาพยนต์ วิดีโอตัวอย่างคุณธรรม แล้วนำมาอภิปราย สอดคล้องกับศรีเกียรติ อนันต์สวัสดิ์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนบูรณาการ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข วิธีการสอนใช้การกระจำนิยม การสืบสวนทางจริยธรรม การประชุมปรึกษาทางคลินิก และการเสนอกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมดีกว่ากลุ่มควบคุม และสอดคล้องกับปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (2554, หน้า 3) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นวิชาที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ให้สัมผัสกับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคม ใช้กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนให้นักศึกษาได้เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเห็นว่าปัญหาทุกอย่างล้วนเกี่ยวข้องกับตัวเรา โดยเราเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และให้มีการลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยการให้ทำโครงการกลุ่ม โดยให้มีการวิเคราะห์สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตนเองเป็นตัวเชื่อมระหว่างปัญหาและการแก้ไข โดยในกระบวนการเรียนรู้จะมีการฝึกฝนให้เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพสิทธิผู้อื่น และเคารพกติกา ซึ่งวิชาดังกล่าวได้ปรับรูปแบบการสอนโดยให้นักศึกษาออกไปสัมผัสและทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยทำโครงการที่นักศึกษากำหนดได้ตามความสนใจ ทั้งเป็นโครงการ

ที่ลงมือแก้ปัญหาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เช่น การแยกขยะ การลดการใช้ถุงพลาสติก หรือ โครงการที่เป็นปัญหาสังคม เช่น การแก้ปัญหาคาทำแท้ง การบริโภคอย่างเท่าทัน หรือ โครงการที่เป็นเรื่องทางการเมือง เช่น โครงการต่างสีแต่อยู่ร่วมกันได้ หรือโครงการที่ไปทำใน โรงเรียน หรือชุมชนรอบ ๆ มหาวิทยาลัย

1.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้บัณฑิตเคาฟในระเบียบและกฎเกณฑ์ขององค์การและสังคม ในระดับชาติ และนานาชาติ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัญหาจริง (Problem Based Learning) เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบที่พึงมีในสังคม และวิธีการที่จะทำให้กฎระเบียบดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล การสอน โดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) จากบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้เคาฟ ในระเบียบ และกฎเกณฑ์ขององค์การและสังคม พร้อมทั้งยกย่องนิสิตที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ และกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1969 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 288-290) ได้ศึกษาระดับพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคล และแบ่งพัฒนาจริยธรรมเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ขั้น รวมทั้งหมดเป็น 6 ขั้น โดยในระดับขั้นที่ 6 คุณธรรม สากล เป็นขั้นที่บุคคลสามารถพัฒนากฎเกณฑ์และหลักการทางจริยธรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมี หลักยึดของตนเอง เช่น ความยุติธรรม คุณภาพ ความรับผิดชอบ เป็นหลักการที่เขาได้พิจารณา และตัดสินใจที่จะเลือกทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องดีงามแล้ว และสามารถจัดเข้าในระบบจริยธรรม จนเป็นอุดมการณ์ ดังนั้น จริยธรรมขั้นนี้จะทำให้เกิดการเคาฟในกฎระเบียบ และกฎเกณฑ์ ของสังคม สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555, หน้า 15) ที่ได้เสนอ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนแบบ Problem Based Learning และสร้างความเป็นพลเมือง ให้กับนักศึกษา ของสถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน (มหาวิทยาลัยชีวิต) วิทยาลัยโพธิวิชชาลัยและ สถาบันอาศรมศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบ Problem Based Learning เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและวิเคราะห์แก้ปัญหา สอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2553, หน้า 91) ที่ให้แนวทางการจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการยกตัวอย่างบุคคล ให้ฟังกรณีศึกษาแล้วตอบสั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของรังนิพร จันทร์กลม (2547) ได้ศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนเรื่องพุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม โดยการสอนแบบเทคนิค ที จี ที กับการสอนแบบ เทคนิคศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษาส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ได้สัมผัสกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหา และเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ เนื่องจากมีวินัย ในตนเอง และสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และสอดคล้องกับเชวง เตชะโกสยะ (2552) ที่ให้แนวทางการวางแผนการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ได้แก่

1) การสอนโดยตรงในรายวิชา 2) การปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม โดยบูรณาการไว้ใน การเรียน การสอน 3) การสนับสนุนส่งเสริมงานด้านกิจการนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 4) ผู้สอนต้อง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา และ 5) การให้รางวัลและการยกย่อง ชมเชย นักศึกษา ที่ทำความดี กระทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม

2. ด้านความรู้

2.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้มนิสิตเข้าใจหลักการและทฤษฎีพื้นฐาน และสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ ออกแบบกิจกรรมให้เป็นกระบวนการ สร้างบรรยากาศของการเรียน การสอนแบบ Active Learning การสอนโดยโครงการหรือโครงการ (Project Based Learning) เพื่อให้มนิสิตนำความรู้ที่ได้จากการทำโครงการหรือโครงการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้มนิสิตนำไปปฏิบัติจริง โดยเปิดโอกาสให้มนิสิตศึกษา หาความรู้จากสถานการณ์จริงในสังคม ซึ่งจอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1963, p. 25-50 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2553 ข, หน้า 27) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนได้เรียนรู้ จากการลงมือทำ หรือที่เรียกว่า “Learning by Doing” เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) และเรียนรู้จากการคิด การลงมือปฏิบัติ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เชี่ยวชาญ จึงเสนอให้ใช้กลยุทธ์การสอนโดยโครงการหรือโครงการ (Project Based Learning) นอกจากนี้ มณฑรา ธรรมบุษย์ (2545, หน้า 12) ยังกล่าวอีกว่าทฤษฎีการเรียนรู้ที่นักการศึกษาส่วนใหญ่ให้ ความสนใจกันมาก ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivist Learning Theory) ซึ่งมีแนวคิดที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด คือ เชื่อว่าการเรียนรู้จะ เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือจากความรู้ที่รับ เข้ามาใหม่ ด้วยเหตุนี้ ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ควรเป็นห้องเรียนที่ครูเป็นผู้จัดการทุกสิ่ง ทุกอย่าง โดยนักเรียนเป็นฝ่ายรับ (Passive Learning) แต่ต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง สร้างความรู้ ที่เกิดจากความเข้าใจของตนเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (Active Learning) รูปแบบ การเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดนี้มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative Learning) การเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation Method) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) สอดคล้องกับงานวิจัยของละเอียด แจ่มจันทร์ (2540, หน้า 166) ที่กล่าวว่า การสอนแบบโครงการ เป็นแนวการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และวิธีการดังกล่าวเป็นการพัฒนา ผู้เรียนให้รู้วิธีจะเรียน สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) ที่อธิบายว่าการสอนแบบโครงการ เป็น การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้มนิสิตยังได้ฝึก

ทักษะการคิด ได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรุ่งฟ้า กิติญาณัฐสันต์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต สะท้อนจากกระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ Promoting Self-directed Learning of Student Teachers: Reflection Through Action Research ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีรูปแบบการเรียนรู้คือ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ วางแผนการทำงานและการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินตนเอง และเห็นคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่เรียน และนำไปประยุกต์ใช้ 2) แนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีแนวการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ การทำงานตามความสนใจ การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การตั้งคำถามและตอบคำถาม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ การศึกษางานวิจัย 3) การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีปัจจัยที่ควรคำนึงถึงคือ บรรยากาศของการเรียนการสอน บทบาทของอาจารย์ กระบวนการของการสอน และการสะท้อนการเรียนรู้

2.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิตเข้าใจ สามารถวิเคราะห์หลักการของศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ และนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสอนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) นำตัวอย่างมาเป็นโจทย์ในการเรียนรู้ให้นิสิตวิเคราะห์ การสอนโดยการใช้กรณีศึกษา (Case Study) หาตัวอย่างที่เป็น Best Practices นำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปราย แล้วอาจารย์ผู้สอนแสดงความคิดเห็น และการสอนโดยการฝึกปฏิบัติจริง (Practice) เปิดโอกาสให้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้ของรูดเจอร์ (Roger, 1969 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2553 ข, หน้า 70) กล่าวว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการเป็นสำคัญ หลักการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้กระบวนการเป็นสำคัญควรจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ครูควรสอนแบบชี้แนะโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตน และคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล นอกจากนี้โนลส์ (Knowles, n.d. อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2553 ข, หน้า 70) เชื่อว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีอิสระที่จะเรียนและได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาด้วยตนเอง หลักการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้เน้นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสิ่งที่เรียนและวิธีเรียนด้วยตนเองลงมือกระทำและยอมรับผลของการตัดสินใจหรือการกระทำของตนเอง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555, หน้า 17-18) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา

สู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้ Competency Based Learning ซึ่งจะเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้จากการป้อนความรู้และท่องจำเพื่อการสอบในชั้นเรียน (Class Room Type) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นเจ้าของโจทย์การเรียนรู้ (Studio Type) และการเรียนรู้ด้วยการทำงานจริง (Learning by Doing) ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 ขั้นตอน คือ 1) คัดเลือกตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) 2) จัดเวที Share and Learn Forum โดยอาจจะจัดในแต่ละภาค หรือจัดหลาย ๆ ครั้งสลับกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของชูชีพ ประทุมเวียง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความพึงพอใจในระดับสูง ผลการวิจัย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ในการสอนในวิชามนุษย์กับสังคม และการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพาวเวลล์ (Powell, 1994) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการของกรณีศึกษาในการสอนระดับอุดมศึกษา การศึกษาครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ที่จะมีการแก้ปัญหา มีการคิดไตร่ตรองเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังเกิดปฏิสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ในการอภิปรายกลุ่มร่วมกัน ผู้เรียนจะต้องมีการนำความรู้ในเนื้อหาและทักษะการแก้ปัญหามาใช้ในกรณีศึกษาด้วยจึงจะสมบูรณ์

2.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิตเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าของความรู้ และงานวิจัยในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของสังคมยุคปัจจุบัน ได้แก่ การสอนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) ใช้สภาพปัญหาของสังคมปัจจุบันเป็นโจทย์วิจัย พร้อมทั้งช่วยกันออกแบบให้นิสิตศึกษาสภาพปัญหาโดยใช้กระบวนการวิจัย การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) ให้นิสิตเสนอแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยกรณีศึกษา และการมอบหมายงานให้นิสิตเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ที่เป็นเรื่องใหม่ ๆ และให้นิสิตหาข้อมูลความรู้มาเสริมเรื่องเล่า (Story Telling) ซึ่งทิสนา แจมมณี (2553 ข, หน้า 137-138) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลาย ในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของเทิดศักดิ์ ผลจันทร์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในการพัฒนานิสิตแพทย์สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่าง ๆ เสนอกลยุทธ์

วิธีการศึกษา ที่จะช่วยในการพัฒนานักเรียนแพทย์สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไว้หลายประการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนควรเน้นการได้สัมผัสประสบการณ์จริงกับสิ่งที่มีอิทธิพล กระตุ้นความรู้สึกด้านดี หรือปัญญา ซึ่งรวมไปถึงได้สัมผัสประสบการณ์สำคัญคือการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู เน้นให้จัดการเรียนให้ผู้เรียนได้รู้จักการ Reflection ด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้นว่า Reflect ด้วยตนเองผ่านทาง Portfolio, Reflective Diary, การเขียนเรียงความ หรือ Reflect ร่วมกับเพื่อน ๆ โดยผ่านทางเรื่องเล่า (Story Telling) การพูดคุยกันอย่างเปิดใจรับฟัง (Dialogue) หรือ Reflective Blog, Reflective Webboard เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงความจริงของชีวิตและโลก ไปตามลำดับของแต่ละคน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้เกิด Reflection ครุ่นคิด ใคร่ครวญได้ดีควรเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning) การเรียนเป็นกลุ่มย่อยได้ ถกเถียง (Small Group Discussion) และเรียนจากปัญหาแบบ Problem Based Learning และ สอดคล้องกับแนวคิดของพล แสงสว่าง (2538, หน้า 153) ที่ว่าการสอนแบบกรณีศึกษาหรือกรณี เฉพาะรายหรือการศึกษากรณี เป็นการสอนที่ให้นักศึกษามีบทบาทในการเรียนการสอน โดยมี ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในสภาพจริงหรือแก้ปัญหาที่สร้างขึ้นในเรื่องราวใดเรื่องราวนึงโดยเฉพาะ ซึ่งในการแก้ปัญหานักศึกษาจะต้องวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินปัญหา ตัดสินใจหาแนวทางแก้ปัญหา แล้วรายงานสาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหาต่อกลุ่ม

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์

โดยใช้หลักการที่ได้เรียนมา ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในสถานการณ์จริงได้ ได้แก่ จัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น การฝึกให้นักศึกษา สัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ที่มีประสบการณ์จริง แล้วนำผลจากการสัมภาษณ์พูดคุยมาแลกเปลี่ยนกัน ในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เน้นกระบวนการเรียนการสอน ที่ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน และการสอนโดยการใช้กรณีศึกษา (Case Study) แล้วนำมาวิพากษ์ วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเทคนิคการใช้คำถามตามระดับจุดมุ่งหมายของบลูม Bloom กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งในด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) นั้น บลูมได้จัดระดับจุดมุ่งหมายตามระดับความรู้จากต่ำไปสูงไว้ 6 ระดับคือ ระดับ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดในระดับ ที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ (ทิสนา แคมมณี, 2553 ข, หน้า 400) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 ที่กล่าวว่า การจัด กระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก

ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554, หน้า 51) ที่ว่าการจัดการเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรจัดในลักษณะ Activity Based ที่ต้องกระตุ้นกระบวนการคิด เน้นกิจกรรมกระบวนการแก้ปัญหา และมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ที่จะคิดแบบสร้างสรรค์มากกว่าท่องจำ รวมทั้งจะช่วยเสริมกระบวนการคิดเชิงบูรณาการให้แก่เด็กด้วย สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555, หน้า 41) ที่ว่าการปฏิรูปอุดมศึกษาจะทำให้เกิดการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต้องคำนึงถึง คือ รูปแบบของการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักศึกษาที่แตกต่างจากอดีต ดังนั้น กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญ และแนวทางในการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะไม่ใช่วิธีการแบบเดิม คือ Lecture Based Learning แต่จะเป็นการเรียนการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) เพื่อกระตุ้น (Inspire) ให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียนรู้ สามารถ Share ความรู้ และเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนควรมีวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีทักษะในการกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษา และสอดคล้องกับสมพล พงศ์ไทย (2554, หน้า 18) ที่ได้ให้แนวทางการสอนแบบประสบการณ์ตรง (Experiential Learning Model) ไว้ว่าการสอนแบบประสบการณ์ตรงเริ่มต้นจากนักเรียน การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีวิธีการ คือ นักเรียนจะเริ่มเรียนเองจากประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) โดยไปศึกษาดูงาน หรือกรณีศึกษา นักเรียนฝึกคิดและสังเกต (Reflective Observation) มีการถอดบทเรียนออกมาแล้วได้แนวคิดอะไร จากนั้นนักเรียนสร้างคอนเซ็ปต์ (Generalization) โดยครูต้องดูแลติดตามแนะนำช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด จากนั้นนักเรียนจึงทดลองทดสอบ (Experimentation) จึงครบวงจร

3.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิตสามารถแก้ปัญหาได้โดยนำหลักการต่าง ๆ

มาอ้างอิงได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) โดยให้นิสิตวิเคราะห์สภาพปัญหาจากกรณีศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ปัญหา การสอนโดยโครงงานหรือโครงการ (Project Based Learning) โดยมอบหมายงานกลุ่ม และให้แลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม และการสอนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) โดยให้นิสิตฝึกคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555, หน้า 13-14) ที่กล่าวถึงประสบการณ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ได้จัดให้มีการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเริ่มเมื่อปีการศึกษา 2552 โดยปรับวิชาสหวิทยาการสังคมศาสตร์ให้มีเนื้อหาเรื่องพลเมือง ในระยะเริ่มต้นเรียน 3 คาบ (9 ชั่วโมง) ต่อมาได้เพิ่มเวลาเรียนเป็น 5 คาบ และจัดเป็นวิชาเฉพาะได้ในเทอม

ที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยมีเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน เพื่อทำให้นักศึกษาเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกติกา เข้าใจเรื่องการปกครองในระบบประชาธิปไตย กระบวนการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองเป็นการลงมือปฏิบัติแบบ Project Based Learning และให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยก่อนทำการเรียนการสอนจะให้นักศึกษาร่วมกันตั้งกติกาในการเรียนและการอยู่ร่วมกัน แล้วเริ่มกระบวนการเรียนรู้แบบ Problem Based Learning ดังนี้ 1) ให้อ่านปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งด้านสังคม การเมือง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเข้าชุมชนเพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริง 2) แบ่งกลุ่มเลือกปัญหาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุและความเชื่อมโยงของตัวนักศึกษากับปัญหา 3) เสนอโครงการแก้ปัญหาโดยการลงมือทำด้วยตนเอง 4) ปฏิบัติตามโครงการเพื่อแก้ปัญหาและประเมินผลการแก้ปัญหา และ 5) สรุปผล นำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัทธมา เอกนันท (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิปัญญาในเรื่องบริการอนามัยโรงเรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอนและใช้ปัญหาเป็นหลักและแบบปกติของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นรธิวาส พบว่านักศึกษาที่ได้รับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถทางด้านพุทธิปัญญาในระดับการวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่าสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นักศึกษามีความใฝ่หาความรู้ ได้แก่ สร้างประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ท้าทาย (Problem Based Learning) เพื่อนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง หรือต่อยอดความคิด ออกแบบกิจกรรมโดยให้นักศึกษาค้นคว้า และทำงานด้วยตนเอง ผู้สอนกำกับติดตามผลการทำงาน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เสนอความคิด เสนอผลงานตนเองต่อส่วนรวม และการมอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นคว้าในประเด็นที่ผู้สอนกำหนด และให้นำเสนอภายใต้การค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งทิสนา แคมมณี (2553 ข, หน้า 120) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง สอดคล้องกับมัทธรา ธรรมนุศย์ (2545, หน้า 17) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มากที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และ

คืออย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีของเชมมสกี (2553 ก, หน้า 192) ที่เสนอหลักการเรียนรู้ทักษะกระบวนการและกลยุทธ์หรือแนวทางในการสอนว่า การได้เห็นการกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน การมีตัวแบบที่ดี การได้ลงทำตามลำดับขั้นตอนด้วยตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีขึ้น การได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมก็สามารถช่วยให้การกระทำตามกระบวนการนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การเรียนรู้จะยิ่งเพิ่มพูนและเกิดเป็นทักษะความชำนาญ หากผู้เรียนมีโอกาสดูฝึกฝนอย่างเพียงพอในสถานการณ์ที่หลากหลาย รวมทั้งการได้รับข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และแรงเสริมที่เหมาะสม สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะของตนให้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ สอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 89) ที่กล่าวถึงแนวทางการสอนทักษะกระบวนการ ด้วยการให้สังเกตขั้นตอนจากตัวแบบที่ดี ให้ลงมือทำตามขั้นตอน เสริมความรู้ ให้แรงเสริม ข้อมูลป้อนกลับ ให้ฝึกฝนจนชำนาญ และสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554) ที่เสนอกลยุทธ์การสอนด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ 1) ให้ความรู้ทางทฤษฎีก่อน 2) กระตุ้นให้เกิดความคิดโดยตั้งคำถาม 3) ใช้การเรียนรู้ที่ต้องคิดค้นคว้าด้วยตนเอง 4) การมอบหมายโจทย์ให้คิดแก้ปัญหา 5) การให้ข้อมูลป้อนกลับ ผลงานนักศึกษา และ 6) จัดวิชาปัญหาพิเศษ/ การวิจัย

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิตมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมองค์การ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เพื่อให้นิสิตทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ การมอบหมายงานกลุ่ม จัดบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม โดยเน้นให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งงานกันทำ ช่วยกันคิดและแก้ไขปัญหา และส่งเสริมการเคารพสิทธิและการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1994, p. 31-32 อ้างถึงใน ทฤษฎีของเชมมสกี, 2553 ข, หน้า 99) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2553, หน้า 95) ที่กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีแนวคิดของการสอนแบบร่วมมือซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับเทซัน (Thousand, 2002 อ้างถึงใน ณมน จิรังสุวรรณ และธนยศ สิริโชค, 2555, หน้า 24-25) ที่ว่าการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในกลุ่มทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งภายในแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน

โดยจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพากัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งใน ส่วนของตนเองและส่วนรวม เพื่อให้ทั้งตนเองและสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับการเรียนรู้ที่เรียนโดยลำพัง หรือการเรียนรู้ที่ เน้นการแข่งขัน สอดคล้องกับชินฮัวและเวินฟา (Xinhua & Wenfa, 2008 อ้างถึงใน ฉมน จิรัฐวรรธ และธนศ สิริโชค, 2555, หน้า 25) ซึ่งจากแนวคิดของการเรียนรู้ร่วมกันนั้นยังช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ภายในกลุ่มสมาชิก มีการสร้างความคิดใหม่ ๆ มีกลยุทธ์ และวิธีการแก้ปัญหาการทำงานเป็นรายบุคคล มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัย มาออกแบบให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันแบบดั้งเดิม โดยต้อง คำนึงถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกันบนเว็บที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และเพื่อส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารระหว่างบุคคลและความร่วมมือกัน ภายในกลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉมน จิรัฐวรรธ และธนศ สิริโชค (2555, หน้า 124) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยระบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Model of Collaborative Learning Using Learning Activity Management System พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการสอนแบบร่วมมือด้วยระบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า มีความเหมาะสม และสอดคล้องสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน

4.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ กำหนดกติการะหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อยึดถือเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน เช่น การตรงต่อเวลา การส่งงานตามเวลาที่กำหนด โดยนิสิตเห็นชอบร่วมกัน การสอนโดยโครงงานหรือโครงการ (Project Based Learning) โดยมอบหมายกิจกรรมให้นิสิตทำ และให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการมอบหมายงานให้รับผิดชอบ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยผู้สอนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด และให้รายงานความก้าวหน้าเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณี บัญชรหัตถกิจ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการเรียนรู้แบบทำโครงงานต่อความสามารถของภาวะผู้นำและการจัดการของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี Effect of Project-Base Learning on Leadership and Management Abilities for Undergraduate Students ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ ทำโครงงาน เป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลต่อการเพิ่มความสามารถในการจัดการและภาวะผู้นำของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของโธมัส (Thomas, 2000) ได้ทำการศึกษา งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานในช่วงปี ค.ศ. 1999-2000 ผลการวิจัยพบว่า การสอน แบบโครงงานเป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากการสอนแบบนี้ช่วยเพิ่มทักษะ กระบวนการคิดของนักเรียน รวมทั้งเพิ่มความสามารถทางภาษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากการทำโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของกานดาวรรณ แก้วผาบ (2554, หน้า 9-10) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีการสอนบัญชีกับ TQF เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา Accounting Teaching Method and TQF to Support Borderless Education ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ กิจกรรมที่จัด ได้แก่ การวิเคราะห์งานที่ได้รับมอบหมายเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหาคิดเห็นที่แตกต่างกันในกลุ่มและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ภายในกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากทุกกิจกรรม อาจเป็นเพราะ นักศึกษาในวัยนี้มีความผูกพันกับเพื่อน จึงชอบทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อน ๆ และสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554) ที่เสนอกลยุทธ์การสอนด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ 1) ใช้กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอกห้องเรียน 2) มอบหมายงานที่ต้องรับผิดชอบ ทั้งงานเดี่ยว และงานกลุ่ม 3) การวิเคราะห์ตนเองของนักศึกษา 4) การให้ข้อมูลป้อนกลับโดยอาจารย์และ ผู้ร่วมงาน

4.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต มีภาวะผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ ให้นิสิต ทำงานกลุ่มโดยให้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน และให้มีการหมุนเวียนกันเป็นประธาน และสมาชิกกลุ่ม การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้สอน (Role Model) ทั้งบุคลิกภาพ การแต่งกาย การประพฤติปฏิบัติตน เป็นกัลยาณมิตร และนำแบบอย่างที่ดีมาสอดแทรกในการเรียนการสอน ฝึกการพูด การนำเสนอหน้าชั้นเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก เพื่อการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น ให้กำลังใจเมื่อมีข้อบกพร่องและให้วิธีการแนะนำที่สุภาพ อ่อนโยน ซึ่งทิสนา แคมมณี (2553 ก, หน้า 195-196) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชีวิต อยู่เป็นปกติสุขท่ามกลางความแตกต่าง โดยทั่วไปการที่มนุษย์จะสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ อย่างเป็นสุขนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะสำคัญ ๆ ดังนี้ 1) การเข้าใจตนเอง และการเข้าใจผู้อื่น 2) การสื่อสาร ควรฝึกฝนตนเองให้สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ศิลปะในการฟัง พูด ตอบสนองและแสดงออกอย่างเหมาะสม 3) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการ อยู่ร่วมกัน และ 4) การทำงานร่วมกัน เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งาน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และดำรงความสัมพันธ์อันดีต่อกันไปพร้อม ๆ กัน โดยอาศัยทั้งความรู้ ความเข้าใจ และการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ เช่น การเป็นผู้นำและสมาชิกกลุ่มที่ดี การทำงานอย่างเป็น ระบบด้วยกระบวนการที่ดี การสร้างทีมงานที่ดี การแก้ปัญหาและขจัดลดความขัดแย้ง สอดคล้อง กับชญาณุช แสงวิเชียร และวรวิฐ วิสุทธีเมธางกูร (2552) ที่ว่าการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะ ด้านจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ดีนั้น มีหลายรูปแบบ หลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับความคิด และ ศักยภาพของผู้สอนแต่ละคนที่จะจัดประสบการณ์ จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักศึกษา และสิ่งสำคัญ ก็คือ ผู้สอนจะต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น เรื่องความมีน้ำใจ ผู้สอนจะต้องมีพฤติกรรม

ที่บ่งชี้ถึงความมีน้ำใจ อันได้แก่ การช่วยเหลือ การให้กำลังใจ การแสดงความเอื้ออาทร การชื่นชม ยินดีในความคิดของผู้อื่น และสอดคล้องกับกอบกุล ปราบประชา (ม.ป.ป.) ที่ได้รวบรวมกลยุทธ์ การสอนและกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ ได้แก่ 1) กำหนดการทำงานกลุ่มโดยให้หมุนเวียนการเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และผลัดกันเป็นผู้รายงาน 2) ให้คำแนะนำในการเข้าร่วมกิจกรรมสโมสร กิจกรรมของมหาวิทยาลัยฯ เพื่อส่งเสริมทักษะการอยู่ในสังคม 3) ให้ความสำคัญในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และ การให้ความร่วมมือ 4) ปลุกฝังให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับในงานกลุ่ม 5) ส่งเสริม ให้นักศึกษากล้าแสดงออกและเสนอความคิดเห็น โดยการจัดอภิปรายและเสวนางานที่มอบหมายที่ ให้ค้นคว้า 6) ใช้วิธีการสอนแบบเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น (Brainstorming) เพื่อฝึก การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเหตุผล และ 7) ส่งเสริมการเคารพสิทธิและการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และเทคโนโลยี

5.1 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้มีสติมีทักษะการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การให้นิสิตฝึกทักษะการสื่อสารทุกด้าน เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การนำเสนอ หน้าชั้นเรียน เป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม การให้นิสิตเข้าร่วมนำเสนอผลงานวิชาการต่าง ๆ ในเวทีวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศ และการจำลองเวทีสนทนา อภิปราย แลกเปลี่ยน และการ ได้ว่าที่ พร้อมเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ข้อคิดเห็น ซึ่งคลอสเมียร์ (Klausmeier, 1985, p. 105 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2553 ข, หน้า 81) ได้อธิบายกระบวนการประมวลข้อมูลโดยเริ่มต้นจากการที่มนุษย์ รับสิ่งเร้าเข้ามาทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 สิ่งเร้าที่เข้ามาจะได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะสั้น ซึ่งการบันทึกนี้จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การรู้จัก (Recognition) และความใส่ใจ (Attention) ของบุคคลที่รับสิ่งเร้า บุคคลจะเลือกรับสิ่งเร้าที่ตนรู้จักหรือมีความสนใจ สิ่งเร้า นั้นจะ ได้รับการบันทึกลงในความจำระยะสั้น (Short-Term Memory) ซึ่งดำรงคงอยู่ในระยะเวลาที่จำกัดมาก แต่ละบุคคลมีความสามารถในการจำระยะสั้นที่จำกัด คนส่วนมากจะสามารถจำสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกันได้ เพียงครั้งละ 7 ± 2 อย่างเท่านั้น ในการทำงานที่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลไว้ใช้ชั่วคราว อาจจำเป็นต้อง ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการจำช่วย เช่น การจัดกลุ่มคำ หรือการท่องซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง ซึ่งจะ สามารถช่วยให้จดจำสิ่งนั้นไว้ใช้งานได้ การเก็บข้อมูลไว้ใช้ในภายหลัง สามารถทำได้โดยข้อมูล นั้นจำเป็นต้องได้รับการประมวลและเปลี่ยนรูปโดยการเข้ารหัส (Encoding) เพื่อนำไปเก็บไว้ใน ความจำระยะยาว (Long Term Memory) ซึ่งอาจต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น การท่องซ้ำ หลาย ๆ ครั้ง หรือการทำข้อมูลให้มีความหมายกับตนเอง โดยการสัมพันธ์สิ่งที่เรารู้สิ่งใหม่กับ สิ่งเก่าที่เคยเรียนรู้มาก่อน ซึ่งเรียกว่า เป็นกระบวนการขยายความคิด (Elaborative Operations

Process) ความจำระยะยาวนี้มี 2 ชนิด คือ ความจำที่เกี่ยวกับภาษา (Semantic) และความจำที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Affective Memory) เมื่อข้อมูลข่าวสารได้รับการบันทึกไว้ในความจำระยะยาวแล้ว บุคคลจะสามารถเรียกข้อมูลต่างๆ ออกมาใช้ได้ ซึ่งในการเรียกข้อมูลออกมามีขั้นตอนที่ต้องถอดรหัสข้อมูล (Decoding) จากความจำระยะยาวนั้น และส่งต่อไปสู่ตัวก่อกำเนิดพฤติกรรมตอบสนอง ซึ่งจะเป็นแรงขับหรือกระตุ้นให้บุคคลมีการเคลื่อนไหว หรือการพูดสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ แล้วระบายออกมาเป็นการพูด การอ่าน การเขียน สอดคล้องกับทฤษฎีของแจมมม (2553 ข, หน้า 193) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดพื้นฐาน (Basic Thinking Skills) เป็นทักษะการคิดที่ใช้ในการรับและส่งสาร (Communicating Skills) ซึ่งจำเป็นต้องใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ทักษะการฟัง การอ่าน การพูด ผู้เรียนจึงควรได้รับการพัฒนาทักษะเหล่านี้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2555, หน้า 17-18) ที่ว่าเป้าหมายการสร้างบัณฑิตในทศวรรษที่สองให้มีทักษะและสมรรถนะที่สำคัญ ควรประกอบด้วยทักษะความสามารถอย่างน้อย 11 เรื่อง (หรือที่เรียกว่า 3Rs + 7Cs + L) โดย “3Rs” ได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน (Reading and Writing) การคิดในเชิงคณิตศาสตร์ (ซึ่งสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิฯ TQF) สำหรับ “7Cs” ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving, Creativity and Innovation, Collaboration Teamwork and Leadership, Cross-cultural Understanding, Communication Information and Media Literacy, Computing and Media Literacy และตัวสุดท้าย Career L หมายถึง Learning Self-reliance ทั้ง 11 เรื่อง ควรทำควบคู่ไปกับเป้าหมายการสร้างความเป็นพลเมืองซึ่งจะพัฒนาให้บัณฑิตไทยมีอิสรภาพและพึ่งพาตนเองได้ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา และรับผิดชอบต่อสังคม

5.2 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้นิสิต สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอ ได้แก่ การมอบหมายงานหรือกิจกรรมให้นิสิตสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม การมอบหมายให้นิสิตจัดทำฐานข้อมูลอย่างง่ายเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน พร้อมทั้งนำเสนอเพื่อนในชั้นเรียน และการสอดแทรกการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เข้ามาในระบบการสอน และยกตัวอย่างการใช้ (ICT) ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิฯ (ม.ป.ป.) ที่ได้รวบรวมกลยุทธ์การสอนและกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ 1) ส่งเสริมให้มีการตัดสินใจบนฐานข้อมูลและข้อมูลเชิงตัวเลข 2) มอบหมายงานค้นคว้าองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และให้นักศึกษานำเสนอหน้าชั้น 3) การใช้ศักยภาพทางคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมาย และ 4) ส่งเสริมการค้นคว้า เรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจ

ได้ถูกต้อง และให้ความสำคัญในการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของไครסקอล (Driscoll, 2002 อ้างถึงใน ปติเตา วรรณพิรุณ และวีระ สุภะ, 2555, หน้า 168) ที่พบว่าการมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนผ่านเว็บช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกันและตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนหรือกับกลุ่มผู้เรียนช่วยให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถทบทวนกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหา และฝึกทำแบบฝึกหัดได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาที่ต้องการ และเป็นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตติยา ป้อมทอง, สุรพล บุญลือ และสรัญญา เชื้อทอง (2555, หน้า 212-213) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้าน ICT เรื่อง การสืบค้นผ่าน Search Engine เพื่อส่งเสริมการคิด โดยใช้แผนผังโน้ตทัศน์พัฒนาการเรียนรู้เตรียมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดโบสถ์ Development of Instructional Management through Social Media in ICT Activities Entitled “Using Search Engine to Enhance Thinking through Concept Mapping”: Towards the ASEAN Community for The Second Year Students at Wat Bost School ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่อง การสืบค้นผ่าน Search Engine มีคุณภาพอยู่ในระดับดี 2) ประสิทธิภาพของจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่อง การสืบค้นผ่าน Search Engine ที่สร้างขึ้นสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเมื่อนำคะแนนสอบก่อนเรียนและคะแนนสอบหลังเรียนมาวิเคราะห์เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลคะแนนการประเมินตามสภาพจริงจากการคิดโดยใช้แผนผังโน้ตทัศน์อยู่ในระดับดี และ 5) ผู้เข้าเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่อง การสืบค้นผ่าน Search Engine มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

5.3 กลยุทธ์การสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางคณิตศาสตร์และสถิติในการวิเคราะห์และนำเสนอ ได้แก่ การนำข้อมูลสถิติที่ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน ข่าวหนังสือพิมพ์มาเป็นกรณีตัวอย่าง (Case Study) ในการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน รวมถึงการอธิบายข้อมูลดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง การมอบหมายงานให้ทำ โดยมีการค้นคว้า และนำเสนอผลงานในชั้นเรียนซึ่งตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องใช้สถิติมาคำนวณ (แบบง่าย ๆ) และการตั้งคำถามที่มาจากปัญหาจริงในการใช้ชีวิตประจำวัน สังคม หรือบทความวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกคิดหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ ซึ่งชูศรี วงศ์รัตน์ (2553, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สถิติ” 2 ประการ คือ 1) หมายถึง ตัวเลขเชิงสถิติ ซึ่งเป็นตัวเลขที่แสดงถึงข้อเท็จจริงของสิ่งต่าง ๆ

ซึ่งอาจเป็นบุคคล สิ่งของ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ คำว่า สถิติในความหมายนี้จะต้องประกอบไปด้วยตัวเลขหลาย ๆ ตัว ตัวอย่างเช่น ตัวเลขแสดงจำนวนผู้สมัครเรียนต่อระดับปริญญาโท

2) หมายถึง สถิติศาสตร์ วิชาสถิติศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระบบและการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความหมายของข้อมูล ดังนั้น ความรู้ทางสถิติจะช่วยให้ฝึกฝักการคิดและการนำเสนออย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2553, หน้า 91) ที่ให้แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับจำนวนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ ให้ฝึกทำ Case สั้น ๆ แล้วลุ่มตอบ ให้ฝึกแก้ปัญหาในกลุ่มใหญ่และหาอาสาสมัครตอบและบรรยายเชิงแก้ปัญหา จำนวนผู้เรียนกลุ่มย่อยให้ทำแบบฝึกหัด จัดสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และตอบคำถามส่งงานผ่านเทคโนโลยี ผู้เรียนรายบุคคลให้ทดลองทำแบบฝึกหัดจากของจริง ให้มีการสื่อสารผ่านเกมส์ ให้มีการทำโครงการ ให้มีการทำวิจัย และการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับงานวิจัยของกานดาพรรณ แก้วผาบ (2554, หน้า 10) ได้ศึกษาเรื่องวิธีการสอนบัญชีกับ TQF เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา Accounting Teaching Method and TQF to Support Borderless Education ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กิจกรรมที่จัด ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอผลงานในชั้นเรียน การใช้เทคโนโลยีในการผลิตงานที่ได้รับมอบหมาย การใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นหาข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อกับผู้สอน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพึงพอใจในระดับมากทุกกิจกรรม อาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันที่อยู่ใกล้ตัวจึงยินดีที่จะใช้เทคโนโลยีตามกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนด และสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554) ที่เสนอกลยุทธ์การสอนด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ 1) ให้คำแนะนำ 2) มอบหมายงานที่ต้องใช้การวิเคราะห์เชิงตัวเลข 3) มอบหมายงานที่ต้องใช้การสื่อสาร ทั้งการเขียนรายงาน การนำเสนอปากเปล่า และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ 4) มอบหมายงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น การสืบค้น การรวบรวม/วิเคราะห์ข้อมูลการจัดวิชาสัมมนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา 5 ด้าน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ซึ่งกลยุทธ์การสอนที่พบเป็นส่วนใหญ่

ได้แก่ การสอนโดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) การสอนโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Problem Based Learning) และการสอนโดยโครงงานหรือโครงการ (Project Based Learning) จึงเหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นกลยุทธ์การสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาอื่น ๆ ด้วย

2. กลยุทธ์การสอนโดยผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model) เป็นกลยุทธ์การสอนที่พบมากเกือบทุกด้าน จึงเหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นกลยุทธ์การสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาอื่น ๆ ด้วย

3. กลยุทธ์การสอนโดยการบริการสังคม (Service Learning) เป็นกลยุทธ์การสอนที่หลาย ๆ มหาวิทยาลัยใช้แล้วประสบความสำเร็จ จึงเหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นกลยุทธ์การสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาอื่น ๆ ด้วย

4. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง

5. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนในหมวดวิชาอื่น ๆ เช่น หมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาเลือก และหมวดวิชาเลือกเสรี

3. ควรจะดำเนินการวิจัยถึงทดลอง โดยนำกลยุทธ์การสอนที่ได้ไปทดลอง หรือทำวิจัยในชั้นเรียน